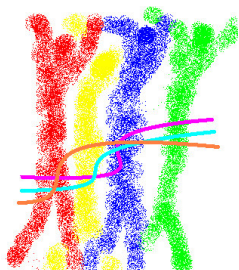




GRUNDTVIG " VOLWASSENENONDERWIJS "  
GRUNDTVIG 2: LERENDE PARTNERSCHAPPEN

Bevorderen van sociale integratie via burgerschapsacties



GOEDE VOORBEELDEN



**VEELZIJDIG BURGERSCHAP**  
**" EEN KIJK OP BURGERSCHAP "**  
**GEPRESENTEERD DOOR ADREP OPLEIDINGEN**  
**FRANKRIJK**

## DE DEELNEMERS

Een groep van 15 jongeren, tussen 16 en 20 jaar, ingeschreven voor een opleidingsaanbod "Mobilisation linguistique". Hun keuze voor een bepaald beroep is allesbehalve duidelijk of is nog te ver af van wat werkelijk realiseerbaar is.

## SPECIFIEKE PROBLEMATIEK

Deze jongeren zijn voor het grootste gedeelte van buitenlandse afkomst, met weinig of geen onderwijs achter de rug. Zij zijn zich wel bewust van de moeilijkheden op het interculturele vlak en zijn soms agressief, wat vaak te wijten is aan een gebrek aan kennis van taal en cultuur van het ontvangende land Frankrijk.

### LANDEN VAN HERKOMST

Algerije, Marokko, Tunesië, Brazilië, Spanje, de Comoren, Italië en Frankrijk.

## DE AANPAK

De herhaaldelijke situaties waarin zij hun hoofd hebben gestoten, leidt deze jongeren naar een systematische afwijzing van elke inspanning op het sociale vlak. Voor de opleiders komt het er op aan op de "globaliteit" van de problemen in te werken, om ze te begeleiden in een proces van socialisatie, zowel in de wereld van de arbeid als in het dagelijkse leven in de stad. Het doel is de jongeren te laten groeien tot actieve burgers.

Maar : hoe met deze jongeren, uit alle horizons, het vraagstuk van actief burgerschap aanpakken ? Hoe hen begeleiden naar een niveau waarop ze zelf acteur worden van hun eigen burgerschap ?

De jongeren moeten leren te luisteren, respect tonen en tegelijkertijd bewust worden van hun eigen capaciteiten ondanks hun moeilijkheden.

Deze groep jongeren, met vooral taalproblemen, is moeilijk op het pad van burgerschap te zetten zonder in te gaan op aspecten van uitwisseling van ideeën en van communicatie.

Dus, in plaats van direct de rechten en plichten van burgers in Frankrijk te behandelen, hebben we aan elk van de jongeren gevraagd woorden en concepten te associëren en in tweede instantie te illustreren met een zin of een foto.

## HET VERLOOP VAN DE ACTIE

- Het motiveren van de deelnemers door de opleider / begeleider om de jongeren te interesseren voor het project en ze zover te brengen dat ze zich met het project identificeren.
- Het opzetten van een workshop waarin tijd is voorzien om te schrijven en voor uitwisseling van ideeën rond een bepaald thema : drie bijeenkomsten van maximaal 1,5 uur.
- Het opzetten van een foto atelier met de medewerking van een fotograafpublicist : 2 a 3 bijeenkomsten.
- Verspreiding van de resultaten van de actie : de jongeren hebben mee de eerste expositie voorbereid

## DE UITVOERING

Bij deze jongeren die voor het overgrote deel immigranten zijn, herinnert het concept van “burgerschap” hen aan de republikeinse principes van Vrijheid, Gelijkheid, Broederlijkheid.

Maar zij wensen wel de zin, de betekenis van deze principes af te meten aan de toepassing in het dagelijkse leven.

Een reflectie binnen de groep is gestart en heeft tot volgende benadering geleid:

DE VRIJHEID	DE GELIJKHEID	DE BROEDERLIJKHEID
om het mogelijk te maken dat <ul style="list-style-type: none"><li>• de persoonlijkheid van iedereen</li><li>• de kritische geest</li><li>• het recht om te weigeren</li><li>• het recht om een afwijkende mening te hebben</li><li>• de creativiteit</li></ul> ontwikkeld wordt	betekent <ul style="list-style-type: none"><li>• de waarde van de verschillen</li><li>• de rechten van elk individu</li></ul> het recht op toegang tot de verwerving van competenties	om <ul style="list-style-type: none"><li>• het horen en het respect van de andere</li><li>• de steun en de samenwerking</li><li>• het recht van een groep om te bestaan</li></ul> te garanderen

Om deze opvattingen te illustreren, hebben de jongeren besloten de volgende themata, met alle positieve en negatieve aspecten :

Racisme, de Republiek, de rechten van kinderen, gelijkheid, broederlijkheid, de rechten van de vrouw, respect voor de andere, geweld, de vrijheid van meningsuiting, rechtvaardigheid, verschillen, communicatie, leugen, de plichten.

De zinnen die om deze begrippen opgeschreven werden, zijn “in scène” gezet en zijn omgevormd tot onderwerpen voor foto’s.

Deze foto’s tezamen vormen een expositie met commentaar, die later een soort reizende tentoonstelling is geworden in de regio rond Salon-de-Provence. Een publicatie over het project met alle foto’s en een uiteenzetting over het project is eveneens een tastbaar resultaat van deze operatie.

## DE BETROKKENHEID VAN DE DEELNEMERS

In het begin was er enige aarzeling bij de groep jongeren om aan dit atelier mee te doen, maar dank zij de gepaste tussenkomst van de opleiders / begeleiders hebben de jongeren hun emotionele weerstand uitgedrukt en hun opvattingen. Uiteindelijk waren ze nieuwsgierig en zeer aandachtig.

## DE ROL VAN DE OPLEIDERS / BEGELEIDERS

Om deze jongeren te motiveren, om ze aan het werk te krijgen en om ze in hun reflectie te begeleiden, was het nodig de emoties los te maken over delicate onderwerpen. De rol van de opleiders / begeleiders op dat moment was uitermate belangrijk : bemiddelen, respect voor de andere tonen, hulp bij het formuleren van emoties en opvattingen.

De interventie van de fotograaf maakte het voor de deelnemers mogelijk hun gevoelens te uiten en zich door de werkwijze te herkennen in de aanpak.

## DE ONDERVONDEN MOEILIKHEDEN

De aanvankelijk weigerachtige houding tegenover de voorgestelde aanpak was eerder een ondoordachte en niet-gemotiveerde houding. Eens die weerstand overwonnen – dank zij de dialoog met de opleiders / begeleiders – hebben de jongeren zich de actie eigen gemaakt en hebben ze zich met enthousiasme aan het werk gezet.

## DE IMPACT VAN DE OPERATIE

### OP DE DEELNEMERS

Voor jongeren met taalproblemen en met een laag onderwijsniveau, betekende het formaliseren van een idee, van een concept in de vorm van een tekst, een compleet nieuw doel. De uitgave van de teksten en de verspreiding ervan naar een groot publiek betekenen niet alleen een erkenning van de kwaliteit van het geleverde werk, maar ook dat ze staan voor de geuite ideeën.

Er blijft nu enkel nog de verbinding te leggen tussen de waarden die men naar voren heeft gebracht in het kader van deze operatie en de toepassing in het dagelijkse leven. Ze hebben ideeën van burgerschap geïdentificeerd, het komt er nu op aan ze te transformeren in daden van burgerschap.

#### **OP HET OPLEIDINGSINSTITUUT**

De realisatie van deze actie heeft mogelijkheden geopend om een verbinding te leggen tussen jongeren en volwassenen. Dankzij dit werk en de expositie die heeft plaatsgevonden, hebben andere groepen die in het opleidingsinstituut een beroepsopleiding volgen, hebben gerealiseerd dat deze actie uitgevoerd door “risicjongeren” een groot impact kan hebben op de buitenwereld.

#### **OP DE LOKALE (POLITIEKE) BESLISSERS**

Deze actie is een project van een groep. Dezelfde actie is immers ook uitgevoerd op Lycea en colleges in de regio om een finaal resultaat te krijgen met een hoge kwaliteit. De publieke instanties hebben meegewerkt aan het concept en aan de verspreiding van de resultaten. Het succes van dit pilootproject kan het begin betekenen van een start van andere operaties met het oogmerk de sociale integratie van jongeren met een gedifferentieerde pedagogische aanpak te voorzien.

#### **OP HET PUBLIEK**

De reizende tentoonstelling heeft veel belangstelling gewekt. Maar zoals bij de jongeren moet de impact verder gaan dan een bezoek aan de tentoonstelling en de commentaren en reflecties die dan geuit worden. Het succes van acties als deze hangt af van de veranderingen in de houdingen die een actie zou kunnen teweegbrengen : de stap die jongeren zetten in de richting van integratie heeft de erkenning nodig door de sociale omgeving.

### **DE DEELNEMENDE INSTELLINGEN AAN DEZE ACTIE**

- De instelling (lokaal) Jongeren en Gezondheid (Salon-de-Provence)
- ADREP-Opleidingen (Salon-de-Provence)
- De Lycea L’Emperi, Diderot (Salon-de-Provence) en Pasquier (Arles)
- De Colleges Jean Moulin, Jean Bernard (Salon-de-Provence), Collines-Durance (Mallemort)
- Het Arbeidsbureau (Salon-de-Provence)
- Een Centrum voor Voorlichting (Arbeid), (Salon-de-Provence)
- Stichting “Transports Mobilite Solidarité” (Pélissanne)

### **DE FINANCIERS VAN DE OPERATIE**

- De Regio Provence-Alpes-Côte d’Azur
- DDASS
- Een ziekenfonds in het Département Bouches de Rhône
- Het Fonds “Action Sociale”
- Het Département Bouches de Rhône
- De stad Salon-de-Provence

**"DE ONZICHTBARE WERELD"**  
*Gepresenteerd door het*  
**Istituto Cesare Govoni - ISFEL**  
**ITALIË**

## DOELSTELLING

De actie heeft als doelstelling het overdragen van de competenties van “pedagogisch bemiddelaar” aan leraren van het (verplichte) onderwijs en van het beroepsonderwijs, opdat deze begeleiders in staat worden gesteld jonge immigranten te helpen bij het proces van sociale en culturele integratie in de Italiaanse samenleving. Het project is begin 2002 gestart.

## DE DEELNEMERS

Onderwijzers en leraren van het middelbaar onderwijs (schoolplicht) en van het beroepsonderwijs.

## DE AANPAK

Op dit ogenblik is er nog geen echte politiek van sociale en culturele integratie van immigranten in Italië. Arbeiders van buiten de Europese Unie die zich blijvend willen vestigen in Italië en families die na enige tijd weer herenigd kunnen worden, kennen problemen, die ook de scholen raken. Immers, de taalproblemen zijn levensgroot en de culturele problemen zo mogelijk nog groter als de oorspronkelijke cultuur ver van de Italiaanse verwijderd is. Leerlingen uit gezinnen die van buiten de Europese Unie komen, zitten quasi in alle onderwijstypen en op alle niveaus. In elk geval worden de problemen belangrijk in het eerste jaar van het middelbaar onderwijs (lyceum). De nieuwe wet op de scholarisatie heeft de problemen alleen maar scherper gemaakt.

## HET VERLOOP VAN DE ACTIE

De actie heeft zich geconcentreerd rondom twee geïntegreerde projecten, te weten “De onzichtbare wereld” en “De onzichtbare wereld : de pedagogische bemiddelaar”. Het eerste project kent twee subprojecten : “Onderzoeksmodel” en “Experimenten”, die gezien kunnen worden als de eerste en derde fase van de actie; het tweede subproject “Voortgezette opleiding” is dan de tweede fase.

### 1. “De onzichtbare wereld” – een onderzoeksmodel

De eerste fase van de activiteit voorziet in de ontwikkeling van een onderzoeksmodel om de interventies te kunnen “kaderen”. Eenmaal de vraag naar en het aanbod aan opleiding in de sector exact in beeld is, kon men aan de hand van het profiel van pedagogisch bemiddelaar een cursus ontwikkelen.

Deze preliminaire activiteit kent drie etappes :

- Onderzoek en erkenning van gerealiseerde activiteiten in het gebied van Emilia-Romagna op het terrein van culturele bemiddeling en van het onderwijs Italiaans als tweede taal in de scholen, in beroepsopleidingsinstituten en instellingen sociaal werk. De bereikte resultaten zullen geëvalueerd worden, om daarna te dienen als vertrekpunt voor de constructie van een model.
- Het in kaart brengen van aantallen scholieren en studenten die uit niet-Europese landen komen, niet alleen de absolute aantallen of percentages van de schoolbevolking, maar om de verschillende etnische groepen te identificeren en eventuele subgroepen.
- Voorbereiding van hulpmiddelen om het taalniveau van elke scholier te kunnen vaststellen en om voor elk van hen een schooltraject te kunnen ontwerpen. Dit verschaft ook de mogelijkheid om de nieuwkomers te onderscheiden van diegenen die reeds langer in Italië verblijven. De nieuwkomers hebben niet alleen taalproblemen, maar ook aanpassingsproblemen in het dagelijkse leven. De zogenaamde “oudkomers” hebben wellicht al enige taalkennis en hebben de scherpste fase van trauma door de immigratie achter de rug. Op deze manier is het mogelijk relatief homogene groepen te vormen.

### 2. “De onzichtbare wereld : de pedagogisch bemiddelaar” - Voortgezette opleiding

De voortgezette opleiding richt zich vooral op onderwijzenden van scholen en op personeel van de nieuwe opleidingen (Obbligo Formativo Integrato, Nuovo Obbligo Scolastico, Nuovo Obbligo Formativo).

Deze fase vormt de draaischijf van het project : het moment waarop de resultaten van het onderzoek vertaald worden in cursusinhouden, die als ze door de deelnemers doorlopen zijn (psychepedagogiek, interculturele pedagogiek, taalkunde, sociologie, antropologie, etc) tot het profiel en de competentie van pedagogisch bemiddelaar leiden.

Op deze wijze krijgen de cursusdeelnemers de theoretische en praktische kennis en vaardigheden die hen in staat moeten stellen jonge immigranten te helpen de overgang van de ene naar de andere levenswijze te overbruggen en de problemen rond de integratie in de Italiaanse samenleving aan te gaan.

De cursus wordt mede begeleid door experts in de onderscheiden vakgebieden en door ervaren culturele bemiddelaars.

Tijdens de bijscholingscursus zal men ook het onderzoeksmodel presenteren en analyseren om een soort didactische projectie naar het later uit te voeren experiment te lanceren.

Het geheel speelt zich af in een wisselend schema : een beperkt aantal uren klassikaal onderricht, een deel afstandsonderwijs en een deel praktijk. Op die manier werd de algemene tegenstand bij onderwijsgevendenden tegen lange perioden klassikaal onderwijs ondervangen. De cursisten worden uitgenodigd aan zelfstudie te doen en zelf onderzoek te doen wat ze later moeten integreren in hun activiteit als pedagogisch bemiddelaar.

### **3. “De onzichtbare wereld” – Een experiment**

De fase van het experiment betekent het moment waarop het ontwikkelde model, inmiddels ingevoegd in het programma van de bijscholing, kan worden toegepast voor gebruik met leerlingen van buitenlandse afkomst (van buiten Europese Unie)

De interventie kent drie eenheden, De eerste heeft tot doel de taalkundige problemen te helpen oplossen; de tweede fase pakt de sociaal-culturele moeilijkheden aan en de derde fase zal gewijd worden aan het onderzoek van de communicatiekanalen volgens een interculturele aanpak.

Deze drie eenheden hoeven niet perse gezien te worden als een opeenvolgende reeks, maar als een geheel van doelstellingen, die ook individueel gebruikt kunnen worden en die zelfs via een meer informeel karakter kunnen worden bereikt.

In deze optiek zullen de competenties die verbonden zijn met de taalbeheersing geconcentreerd worden op het gebruik van alledaagse taal. Bij de verwerving van de taal zal worden aangesloten bij wat men via informele weg buiten de school al heeft geleerd. Daarna, en ook nog alleen als het mogelijk is, zal gedifferentieerd worden : codes, taalkundige registers, specifieke taal gericht op bijzondere situaties.

Om de beste resultaten te bereiken zullen de programma's didactisch zo uitgewerkt moeten worden dat een individueel parcours mogelijk wordt en dat kan worden aangesloten op het niveau van het individu. Een goed menselijk klimaat scheppen in de klassen, tussen de groepen en in de school zal een essentieel element vormen in de didactiek.

De methodische aanpak kent een sectioantropologische oriëntatie en de activiteit zal zich ontwikkelen langs de lijnen van een persoonlijk onderhoud en groepswork waarin het beleefde geanalyseerd wordt. Dat kan in een interactief klimaat, geschikt om te stimuleren, te ontvangen en om de bijdragen en voorstellen van de leerlingen te waarderen.

Door de confrontatie tussen de culturele werelden van enerzijds het land van origine en anderzijds Italië – de leerlingen begeleidend in hun vergelijkingen van gebruiken, gewoonten, culturele modellen, kalender van feesten, sociale structuren, onderwijssystemen – zal het mogelijk worden begrip te krijgen voor de cultuur van het ontvangende land, en dus een stevige basis leggen voor een authentieke integratie.

Terwijl de eerste twee fasen van de cursus zich vooral zal afspelen in zo homogeen mogelijke groepen, zal de derde vooral uit “gemengde” groepen bestaan.

### **DE DEELNEMENDE STRUCTUREN AAN DEZE ACTIE**

- Organisaties op het terrein van beroepsgerichte educatie – IAL Emilia-Romagna
- Verenigingen en stichtingen op het terrein van cultuur

**EEN KRANT ZONDER GRENZEN**  
**GEPRESENTEERD DOOR HET**  
**CENTRUM VOOR EUROPESE STUDIES EN OPLEIDINGEN, CESO**  
**NEDERLAND**

**DOEL**

De Unit Educatie van ROC LEEUWENBORGH Opleidingen te Maastricht heeft een week georganiseerd, van 11 tot 19 april, die men ‘Buitenschools leren’ heeft genoemd.

In het kader van de nieuwe wet “Inburgering nieuwkomers” heeft de Unit Educatie de verantwoordelijkheid voor het taalonderwijs en de sociale integratie van nieuwkomers.

**DEELNEMERS**

Aantal : 275 - Leeftijd : 16 – 65

Situatie : de nieuwkomers zijn verplicht een cursus “Nederlands als tweede taal” te volgen in de Unit Educatie van LEEUWENBORGH Opleidingen te Maastricht. De deelnemers komen uit alle “hoeken” van de wereld.

**DE AANPAK**

De week “Buitenschools leren” heeft tot doel de deelnemers Nederlands te leren spreken in zeer gevarieerde omstandigheden en situaties. Men heeft ervoor gekozen om met de hele deelnemerspopulatie een krant te maken (“Krant zonder grenzen”) om verschillende doelen tegelijk te bereiken :

- Verschillende communicatiemethoden te leren (bijvoorbeeld een interview afnemen, goede vragen stellen);
- Verslagen en reportages schrijven, een resumé maken (=het belangrijke van het minder belangrijke onderscheiden);
- In groep werken;
- De resultaten presenteren in de vorm van een gedrukte krant en door middel van muurkranten.

Deze week werd georganiseerd in de cursussen Nederlands. De verwerving van een nieuwe taal, de taal van het ontvangende land, is tijdens deze week uitgebreid tot een cursus burgerschapsvorming.

De presentatie van de resultaten – een echte gedrukte krant en muurkranten in de hall van het instituut – is aan het einde van de week uitgemond in een multicultureel en multinational feest. De deelnemers hebben hun land van herkomst gepresenteerd (nationale klederdracht, muziek, typische gerechten, dansen, liederen, etc.) aan een zeer gevarieerd publiek : leraren, politici, journalisten, geïnterviewden.

Na deze week zal men in de normale klassen verder werken aan thema’s die in deze week aan de orde zijn gesteld. Taalonderwijs wordt op deze manier tevens burgerschapsvorming.

**VERLOOP VAN DE ACTIE**

1. Voorbereiding in groep : verkenning van het terrein, de grote lijnen van het interview vastleggen, een catalogo van vragen aanleggen, de techniek van interview oefenen, verdeling van taken;
2. Het werk organiseren : het vervoer, opnameapparatuur, fototoestellen, etc.;
3. Het eigenlijke interview : het stellen van vragen, foto’s nemen, andere typische voorwerpen verzamelen, notities nemen;
4. In groep werken aan het redigeren van een resumé, het essentiële behouden;
5. Redigeren van een artikel en het verzamelen van alles wat kan dienen voor een muurkrant;
6. Het feest voorbereiden in “nationale” groepen;
7. Evaluatie van het werken in groep; voorstellen uitwerken voor voortzetten van de debatten in de cursussen Nederlands (=keuze van thema’s).

## **DE UITWERKING, REALISATIE VAN PRODUCTEN**

- Artikelen en alle andere objecten (foto's, kleine voorwerpen, typische "relicten");
- Een gedrukte krant: 10 pagina's recto-verso.
- Een muurkrant in de hal van het opleidingsinstituut.

## **DE BETROKKENHEID VAN DE DEELNEMERS**

Het project is door de deelnemers gezien als hun project; ze hebben er dus van harte aan meegewerkt.

## **DE ROL VAN DE BEGELEIDERS**

De rol van de leraren / begeleiders was er een van animeren, aanmoedigen, motiveren, achtergrondinformatie geven over het fenomeen krant, bij gespannen sfeertjes enige relativering brengen ...

## **PROBLEMEN**

- Een zeker spanning tussen de groepen : men was superactief, superenthousiast wat af en toe leidde tot een situatie van competitie.
- Er is meer tijd geïnvesteerd in overlegsituaties : alle groepen "eisten" meer ruimte voor hun artikel in de krant. Iedereen vond de eigen bijdrage nu eenmaal belangrijker dan die van een ander... In deze situaties moesten de leraren / begeleiders wel ingrijpen en zelf de beslissingen nemen.

## **IMPACT VAN DE ACTIE**

- Op de deelnemers : het impact was zeer groot. Men heeft een product gemaakt dat zichtbaar en tastbaar is. Samen werken in een multinationale en multiculturele groep heeft men ervaren als een indrukwekkende gebeurtenis.
- Op het opleidingsinstituut : het was een gelegenheid om aan de "wereld" te tonen dat het kennisniveau van het Nederlands en het niveau van de integratie van deze nieuwkomers veel hoger liggen dan men meestal denkt.
- Op de opdrachtgevers (gemeenten) : een gevoel van opluchting, omdat aanwijsbaar het subsidie van gemeenten – en indirect van de belastingbetalers! – goed gebruikt wordt.
- Op het grote publiek : kranten, radio en televisie (plaatselijk en provinciaal) hebben aandacht besteed aan deze actie. Via deze weg heeft het grote publiek kennis kunnen nemen van deze acties die de integratie bevorderen.

## **DE COMMUNICATIE ROND DEZE ACTIE**

Journalisten van de geschreven pers, van radio en provinciale televisie hebben het grote publiek goed geïnformeerd over deze actie.

## **DEELNEMENDE STRUCTUREN / INSTELLINGEN AAN DEZE ACTIE**

- Direct : de Unit Educatie van ROC LEEUWENBORGH Opleidingen te Maastricht en Heuvelland.
- Indirect : de Afdeling Onderwijs en Educatie van de Gemeente Maastricht, de Onthaal diensten "Bureaus Inburgering Nieuwkomers" in Maastricht en de omliggende gemeenten van het Heuvelland.

# **AAN DE TOEKOMST BOUWEN**

**"DE VISIE VAN JONGE ZIGEUNERS OP HUN INTEGRATIE OP DE  
ARBEIDSMARKT"**

**GEPRESENTEERD DOOR**

**DE VOLKSUNIVERSITEIT IOAN I. DALLES, BOEKAREST  
ROEMENIË**

Verslag van een seminar waarin duidelijk wordt hoe jonge zigeuners uit Tandarei in het district lalomita aankijken tegen hun mogelijkheden op integratie op de arbeidsmarkt.

## **DE DEELNEMERSGROEP**

Een groep van 20 jongeren, tussen 18 en 30 jaar, bij elkaar gebracht door het raadslid / wethouder, verantwoordelijk voor het vraagstuk van de zigeuners.

## **DE BIJZONDERE PROBLEMATIEK**

De jongeren behoren allen tot de groep zigeuners, die weinig of geen onderwijs genoten hebben.

Zij worden geconfronteerd met een negatief beeld, die in de samenleving bestaat op de hele groep Roma / zigeuners.

In de groep is de graad van integratie op de arbeidsmarkt zeer beperkt.

## **DE AANPAK**

Het feit dat ze al zo vaak mislukt zijn in pogingen om een baan te vinden, heeft jongeren zo zeer ontmoedigd dat ze eigenlijk geen kans meer zien. En dus afzien van pogingen om op de arbeidsmarkt een normale rol te spelen. Voor de opleiders is het dus belangrijk goede informatie te verschaffen om ze te leren hoe de arbeidsmarkt werkt, hoe ze toch kunnen slagen. En verder : hoe een commerciële firma op te zetten of een familiale of zelfs "multi-familale" vereniging te creëren om op een concurrentiele markt mee te kunnen doen, of hoe een beroep doen op overheidshulp. Men moet aan deze jongeren economische organisatie modellen aanbieden, die een relatie hebben met de gemeenschap waarin zij leven.

Het doel van de aanpak is hun houding en gedrag van passiviteit te veranderen. Van afhankelijkheid van sociale hulp moeten ze groeien naar personen die zelf actief worden op de arbeidsmarkt om financieel onafhankelijk te worden.

Hoe hen te begeleiden tot ze acteur worden van hun eigen toekomst en hun eigen integratie op de arbeidsmarkt. ?

Het komt er op aan het vertrouwen van de Roemeense bevolking te winnen. Door de kwaliteit van hun werk en een goed gedrag kunnen ze er toe bijdragen dat de vooroordelen waar ze generaties lang het slachtoffer van waren, verminderen of verdwijnen. Er moet respect en begrip van beide kanten komen. Het is aan de opleiders / begeleiders om de jongeren te helpen het gevoel van slachtoffer en fataliteit te overwinnen, maar het zijn de jongeren zelf die de oplossingen moeten vinden om de obstakels te overwinnen.

Via een omweg dus worden deze jongeren op een weg gezet om samen te werken binnen de gemeenschap waarin ze leven.

Tijdens het seminar is, conform deze aanpak, in plaats van direct het probleem van werk aan de orde te stellen, gekozen voor een discussie over het thema burgerschap, rechten en plichten. De begeleiders tijdens het seminar hebben zo alle sleutelwoorden en opvattingen die de jongeren zelf naar voren hebben gebracht, op een rijtje gezet.

Verder heeft een socioloog alle jongeren individueel benaderd en met hen een vragenlijst doorgenomen.

## **HET VERLOOP VAN DE ACTIE**

1. Mobilisatie van de deelnemers door het raadslid / wethouder die belast is met het probleem van de zigeuners in Tandarei, om, samen met de opleiders / begeleiders, de jongeren zo ver te krijgen dat ze zich voor het project gaan inzetten. (En het project als hun project gaan zien)
2. De organisatie van een seminar met periodes van werk, afgewisseld met mogelijkheden om tot uitwisseling van ervaringen te komen over een bepaald onderwerp en een informeel gedeelte.
3. Het uitwerken van een vragenlijst en individueel invullen van deze vragenlijst over rechten en plichten van elk burger.
4. Uitreiken van documentatie over het project in het gemeentehuis van Tandarei.

## DE UITWERKING VAN DE ACTIE

Een sessie brainstorming heeft geleid tot de volgende indeling

BEHOEFTE	RECHTEN / PLICHTEN	KWALIFICATIE
<p>op het terrein van de sociale integratie</p> <ul style="list-style-type: none"><li>• Geïnformeerd zijn over de arbeidsmarkt;</li><li>• Leren de verschillen te zien tussen de diverse taken;</li><li>• De relatie leren zien tussen de taak, de benodigde kwalificatie en de eigen ervaring</li><li>• De eigenwaarde verhogen</li><li>• Creatief zijn.</li></ul>	<p>op het terrein van de sociale integratie</p> <ul style="list-style-type: none"><li>• Het recht op werk;</li><li>• De plicht om alle taken uit te voeren;</li><li>• Het recht op advies voor het zoeken van een baan;</li><li>• Luisteren naar en respect voor de anderen;</li><li>• Het recht om te weigeren</li><li>• Het recht op het verwerven competenties</li></ul>	<p>op het terrein van de sociale integratie</p> <ul style="list-style-type: none"><li>• Geen kwalificatie voor de traditionele beroepen</li><li>• Geen beroepsopleiding;</li><li>• Bepaalde beroepen zijn verdwenen; oriëntatie naar nieuwe beroepen.</li></ul>

Tijdens de discussies hebben de burgemeester van Tandarei en de directrice van het cultureel centrum van het district lalomita geantwoord op de vragen die door de jongeren tijdens het seminar zijn opgeworpen.

### HOE WERDEN DE DEELNEMERS IN DE ACTIE BETROKKEN ?

Dank zij de open aanpak van de opleiders / begeleiders hebben de deelnemers vrij hun meningen kunnen uiten, wat tot levendige reacties en heftige emoties heeft geleid.

Het seminar was tegelijkertijd ook een oefening in luisteren. En een proces van versterking van de eigenwaarde is in gang gezet. De jongeren waren zeer actief, coöperatief en creatief.

### HOE HEBBEN DE BEGELEIDERS ZICH OPGESTELD ?

Om de jongeren te motiveren zelf actief te worden en ze te begeleiden in een proces van reflectie, moeten de opleiders / begeleiders reacties uitlokken over gevoelige thema's. De begeleiders / opleiders hebben dus de rol gespeeld van bemiddelaar en moderator, met respect voor de deelnemers om hen te helpen hun ideeën te ontwikkelen en te uiten.

De tussenkomst van de moderatoren heeft de deelnemers geholpen hun gevoelens te uiten, hun eigen visie op rechten en plichten bij het aanvaarden van een baan en de belangrijkheid van het verwerven van beroepskwalificaties. De aanwezigheid tijdens het seminar van vertegenwoordigers van de uitvoerende macht, die gekomen waren om te luisteren naar de jongeren en eventueel antwoorden te formuleren op de gestelde problemen, heeft het beeld van onze actie versterkt de eerlijke wens van de autoriteiten om deze jongeren te ondersteunen. De bijdrage van de autoriteiten aan onze actie is een vervolg van de gemeente Tandarei op de maatregelen die al genomen zijn ,om de infrastructuur van de wijk Strachina te verbeteren en uiteindelijk om te vormen tot een normale wijk van de stad.

### DE ONDERVONDEN MOEILIKHEDEN

Het belangrijkste obstakel die de opleiders / begeleiders hebben moeten overwinnen, was in feite de enige wens van de jongeren te " omzeilen": meewerken aan de aanleg van een gaspijp. Het was belangrijk de jongeren ervan te overtuigen dat oplossingen op korte termijn niet veel baat brengen. Belangrijker is het te werken aan een strategie voor de lange termijn en te werken aan een gedegen beroepskwalificatie of een commercieel bedrijf op te zetten.

## DE IMPACT VAN DE ACTIE

### Op de deelnemers

Het contact met de lokale overheid heeft de jongeren vertrouwen gegeven in de toekomst, ondanks hun gebrekkige niveau van educatie; het heeft ertoe bijgedragen dat hun visie en hun mentaliteit zijn veranderd. De opleiders / begeleiders hebben beloofd al het materiaal van het seminar, de resultaten van de enquête en van het Europese project te bezorgen : de jongeren hebben gezien dat zij de direct betrokkenen zijn die daarop aanspraak kunnen maken.

De begeleidingsgroep en de jongeren hebben aangetoond een belangrijke stap te hebben gezet: verbetering van de levensvoorwaarden. Maar er blijft nog veel te doen : de waarden die men in het seminar "ontdekt" heeft in het alledaagse leven toe te passen en ze om te zetten in echte "burgerschapsacties".

### Op de overheden

De actie is het project van een groep, voortgekomen uit de nationale politieke toepassing van de **Strategie om de situatie van de ROMA te verbeteren**. Deze politiek wil verbeteringen bereiken middels concrete acties. Publieke organisaties (de gemeente) waren partner in onze actie.

### Op het grote publiek

Het seminar was georganiseerd in het gemeentehuis van Tandarei. Het heeft daardoor de belangstelling getrokken van de burgers. Het gemeentebestuur heeft willen aantonen dat het hun ernst is om de problemen van de Roma aan te pakken.

Het al dan niet slagen van deze jongeren bij hun pogingen om te integreren, hangt voor een deel ook af van de rest van de bevolking. Het beeld dat bestaat over deze bevolkingsgroep bij de meerderheid van de bevolking is mede een van de doelstellingen van onze actie.

## DE ORGANISATIES DIE AAN ONZE ACTIE HEBBEN MEEGEWERKT

- De Volksuniversiteit van Boekarest
- De vereniging Volksuniversiteit van Slobozia / Ialomita
- De gemeente Tandarei
- De Pinkstergemeenschap van Tandarei
- De directie van de afdeling Cultuur, Erediensten en Nationaal Cultureel Erfgoed van de stad Boekarest
- De directie van de afdeling Cultuur, de Erediensten en het Nationale Culturele Erfgoed van het District Ialomita.

## DE FINANCIERS VAN DE ACTIE

- De Volksuniversiteit van Boekarest
- Het Nationale Agentschap SOCRATES in Roemenië
- De directie van de afdeling Cultuur, de Erediensten en het Nationale Culturele Erfgoed van de Stad Boekarest